CANLYNIADAU RHEOLI TIR YN GYNALIADWY

› **BETH YW'R RHAIN?** Cyfres o weithredoedd gofynnol ar gyfer Rheoli Tir yn Gynaliadwy yng Nghymru.

› **O BLE DAETH Y RHAIN?** Dyma'r egwyddorion a amlinellir gan Lywodraeth Cymru yn y Papur Gwyn Amaethyddiaeth (2020).

› **PAM MAE ANGEN Y RHAIN?** Mae'r egwyddorion hyn yn darparu canllaw ar gyfer polisi a chymorth amaethyddol yng Nghymru at y dyfodol, ac yn annog cynhyrchu bwyd mewn modd sy'n gynaliadwy o safbwynt yr amgylchedd.

› **A OEDDECH CHI'N GWYBOD?** Mae nifer o ffermydd yng Nghymru eisoes yn defnyddio arferion ffermio a fydd yn cynorthwyo i gyflawni'r canlyniadau Rheoli Tir yn Gynaliadwy yn ogystal â chynyddu gwytnwch eu busnesau fferm.

› **FAINT O'R RHAIN YR YDYCH CHI EISOES YN EU GWNEUD?** Cymerwch olwg ar y rhestr isod; Faint o'r rhain yr ydych chi eisoes yn eu cyflawni drwy reoli eich busnes fferm o ddydd i ddydd?

CANLYNIAD RHEOLI TIR YN GYNALIADWY	Sut mae hyn yn edrych ar y fferm?*	✓ Rydw i eisoes yn gwneud hyn
Gwella ansawdd aer	■ Crafu slyri a/neu sychu tail dofednod yn rheolaidd ■ Gwasgaru slyri'n fanwl gywir e.e. system 'esgidiau llusg' a chwistrellu ■ Gorchuddio storfeydd slyri a/neu asideiddio slyri ■ Integreiddio mwy o goed i gasglu allyriadau amonia o siediau da byw a/neu storfeydd slyri	
Gwella ansawdd dŵr	■ Dilyn cynllun rheoli maetholion ■ Sicrhau isadeiledd digonol ar gyfer storio slyri a thail ■ Cyfyngu mynediad stoc i gyrsiau dŵr ■ Rheoli da byw i leihau potsio yn y gaeaf (h.y. pori am gyfnodau byr, defnyddio mwy nag un fynedfa i gaeau, ffensio y tu ôl i stoc) ■ Gwella strwythur y pridd drwy ddefnyddio gwndwn llysieuol ■ Plannu cnydau gorchudd i leihau erydiad pridd a dŵr ffo mewn systemau gaeafu ■ Creu llain glustogi ar ymylon cyrsiau dŵr ■ Adfer a rheoli mawndir i gasglu mwy o ddŵr a lleihau llif dŵr ■ Plannu coed i ryng-gipio llif trostir a llygryddion cyn iddynt gyrraedd cyrsiau dŵr	
Gwneud y defnydd mwyaf effeithlon o adnoddau	■ Ynni adnewyddadwy ■ Lloia yn 24 mis a chynnal bwlch lloia tynn ■ Sicrhau'r cynnydd pwysau byw dyddiol uchaf posib cyn ac ar ôl diddyfnu ■ Gwella cynhyrchiant a defnydd o laswellt ■ Defnyddio porthiant a chnydau a dyfir gartref yn hytrach na phrynu bwyd i mewn ■ Priddoedd iach ■ Ffermio cymysg ■ Geneteg (EBV) ■ Cynlluniau Iechyd Anifeiliaid ■ Lleihau'r defnydd o blaladdwyr a chwynladdwyr (Rheoli Plâu Integredig) ■ Buddsoddi mewn staff ■ Cynaeafu a storio dŵr ■ Profi priddoedd i leihau'r defnydd o wrtaith artiffisial ■ Bioddiogelwch	

Ariennir gan **Lywodraeth Cymru**
Funded by **Welsh Government**

FARMING connect
cyswllt FFERMIO

EIN FFERMYDD
OUR FARMS

CANLYNIAD RHEOLI TIR YN GYNALIADWY	Sut mae hyn yn edrych ar y fferm?*	✓ Rydw i eisoes yn gwneud hyn
Lliniaru perygl llifogydd a sychder	■ Lleihau cywasgiad ac erydiad pridd ■ Cynaeafu dŵr (pyllau) ■ Plannu lleiniau clustogi ar lannau afonydd ■ Plannu coed a gwrychoedd i ryng-gipio llif dŵr ■ Defnyddio cnydau gorchudd i osgoi pridd moel ■ Defnyddio gwndwn llysieuol a glaswelltau sy'n gwreiddio'n ddwfn megis byswellt yn eich cynllun ail-hadu	
Cynnal a gwella gwytnwch ecosystemau	■ Cynnal ardaloedd gwlypach sy'n cynnwys brwyn, gwellt y gweunydd, erwain a phlanhigion eraill sy'n blodeuo mewn corneli gwlyb nad ydynt mor gynhyrchiol. ■ Osgoi defnyddio gwrtaith ar laswelltiroedd llawn rhywogaethau nad ydynt wedi'u gwella ■ Braenaru ymylon cnydau ■ Pentiroedd grawn heb eu gwrteithio/chwistrellu ■ Lleiniau ehedydd (lleiniau braenaru mewn cnwd grawn gaeaf) ■ Ymylon glaswellt bras sefydlog ar dir âr a thir cylchdro ■ Ymylon glaswellt bras ar dir âr ■ Ymylon llawn blodau ■ Cloddiau chwilod ■ Cynnal pyllau ■ Rheoli dolydd gwair llawn blodau gwyllt yn draddodiadol.	
Lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr	■ Bridio ar gyfer gwella geneteg ■ Sicrhau'r diet gorau posibl i anifeiliaid ■ Lleihau baich clefydau ■ Gwella rheolaeth o laswelltiroedd ■ Cynnwys codlysiau megis meillion o fewn rhaglen gylchdro/ail-hau'r fferm ■ Gwella dulliau storio a gwasgaru slyri/tail	
Dal a storio cymaint o garbon â phosibl	■ Cynyddu lefelau Deunydd Organig yn y Pridd ■ Ystyried dulliau o drin y tir cyn lleied â phosibl wrth ail-hadu ■ Adfer a rheoli mawndir ■ Gwella rheolaeth o wrychoedd, coed unigol ac ardaloedd coetir presennol ■ Cynyddu gorchudd coed a phlannu mwy o wrychoedd	
Cyflawni a hybu safonau uchel o ran iechyd a lles anifeiliaid	■ Adolygu eich cynllun gwella iechyd anifeiliaid gyda'ch milfeddyg ■ Defnyddio mesurau atal clefydau e.e. brechu ■ Llunio a defnyddio cynllun bioddiogelwch ■ Mynd ati'n weithredol i leihau'r defnydd o wrthfiotigau drwy leihau nifer yr achosion o glefydau neu anhwylderau e.e. cloffni ar y fferm ■ Cynnal cyfrif wyau ysgarthol cyn defnyddio anthelminitigau	
Gofalu a gwella tirweddau a'r amgylchedd hanesyddol	■ Rheoli SoDdGAu, Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig, Ardaloedd Cadwraeth Arbennig, AHNE, a pharciau cenedlaethol ■ Gwarchod nodweddion ar eich tir, h.y. adeiladau fferm traddodiadol, adeiladau rhestredig, henebion	
Cynnal a gwella mynediad cyhoeddus ac ymgysylltiad gyda chefn gwlad a'r amgylchedd hanesyddol	■ Cynnal ymweliadau addysgol â'r fferm ■ Gwella llwybrau presennol i'w gwneud yn fwy hygyrch ■ Cynnig cyfleoedd hamdden	

**Syniadau yn unig yw'r rhain ac nid ydynt yn gyfyngedig i'r rhestr hon.*